

EP Economie en Praktijk

Korte berichten

door : Mariana Idiarte, Robert-Jan de Kort, LOLA landscape architects
fotografie : Diverse
publicatiedatum : 1 februari 2011
AWM editie : 39

EP

Economie en Praktijk

VOORWAARDEN

Wat spreek je af bij samenwerking?

Veel architectenbureaus zijn de laatste jaren gekrompen. Binnen een bureau aanwezige expertise is daardoor ook verminderd. Architecten zoeken elkaar daarom steeds vaker op. Over het maken van goede voorwaarden wordt niet zelden heengestapt. Tegen beter weten in?

Tekst Mariana Idiarte

Hoewel samenwerking steeds meer gebeurt, handelen architecten nog vaak onwennig als het gaat om het formaliseren van afspraken voordat ze aan de slag gaan. In het enthousiasme over de nieuwe opdracht focussen architecten zich het liefst op het ontwerpen en dreigen daardoor zakelijke kwesties uit het oog te verliezen. De ene vindt een formele overeenkomst tussen –vaak bevriende– collega's overdreven; anderen weten niet precies waarover ze afspraken moeten maken.

Vertrouwen is zonder meer van groot belang voor een succesvolle samenwerking. Maar zonder schriftelijke overeenstemming over de basisvoorwaarden voor de coöperatie, loopt de relatie, en dus ook de continuïteit van de opdracht, onnodig gevaar. Voorwaarden opstellen betekent niet perse een contract afsluiten.

Een overzicht van de afspraken in een e-mailbericht kan, mits de samenwerkende partijen er mee akkoord gaan, voldoende zijn. Wat moet zoal afgesproken worden?

Het is belangrijk dat partijen uitspreken wat ze van elkaar verwachten: wat draagt eenieder bij aan het project? Wat wil elke partij bereiken en wat zijn de verwachtingen: van het proces en van elkaar? Er moet helder worden opgesteld wat de werkzaamheden van elke partij zijn en wat geleverd wordt. Het is dus niet genoeg alleen vast te leggen hoeveel uren of mensen elk bureau inbrengt.

De rollen in verhouding met opdrachtgever en derde partijen moeten duidelijk zijn. Een van de architecten kan bijvoorbeeld als onderaannemer werken voor de andere, of ze vormen samen een nieuwe (tijdelijke) vereniging om als enkel bureau op te kunnen treden. Is een van de architecten de 'eigenaar' van de relatie met de opdrachtgever en heeft zijn bureau voor de acquisitie gezorgd, dan is het meestal het geval dat deze partij de relatie en autoriteit wil behouden. Dit heeft weer consequenties voor de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van deze partij. Zo is verzekering een thema dat eveneens aandacht verdient in de discussie over samenwerking. De samenwerkende architecten moeten zorgen dat

ze gedekt zijn volgens de eisen van het project en de gemaakte afspraken.

Onduidelijkheid over auteursrecht is een vaak voorkomende oorzaak van conflict tussen samenwerkende architecten. Zonder hier vroeg in het proces afspraken over te maken kan het gebeuren dat de ene architect ervan uit gaat dat hij de rechten over intellectueel eigendom bezit, terwijl de collega met wie hij samenwerkt verwacht dat beiden het auteursrecht delen. Dit kan er bijvoorbeeld toe leiden dat niet alle teamleden vermeld worden bij publicaties.

Tot slot: maak overzichtelijke afspraken over vergoedingen. Behalve een bedrag of een percentage te accorderen voor het honorarium, is het de moeite waard om de betalingsvoorwaarden vast te leggen: wat gebeurt er als de opdrachtgever niet op tijd betaalt, wie draait op voor de materiaalkosten of hoe worden onvoorziene uitgaven gedekt?

Bij voorkeur moet een overeenkomst gesloten worden voordat de samenwerking begint. Als architecten tijdig anticiperen op mogelijke conflictsituaties, dan kunnen ze die later professioneel benaderen en sneller oplossen.—

Mariana Idiarte is zelfstandig business consultant voor bedrijven in de creatieve sector

DIGITALE MEDIA

Tekentafel in je broekzak

Nooit meer tekeningen op papier meenemen naar de bouwplaats, maar gewoon je smartphone of tablet. Het bekijken, wijzigen en delen van tekeningen gaat letterlijk in een handomdraai. Dat beloven tenminste fabrikanten van tekenprogramma's als Autodesk en Fresh Base Design.

Mobiele apparaten als smartphones en tabletcomputers zijn kleine en relatief krachtige computers. De meeste worden bediend door het aanraken van het scherm. Er verschijnen steeds meer programma's voor mobiele apparaten die als verlengstuk van hun desktop-equivalenten fungeren.

In 2010 verschenen de eerste programma's om bouwtekeningen te bekijken en bewerken op je telefoon of tablet. Vooral apparatuur van fabrikant Apple (iPhone en iPad) werd daarbij bediend. Twee programma's springen in het oog: SitePAD en AutoCAD WS. SitePAD was het eerste programma dat

de mogelijkheid biedt om DWG en DXF-bestanden (de standaard in de bouw) te bekijken en bewerken. Eind 2010 volgde Autodesk met AutoCAD WS.

De toegevoegde waarde van tekenprogramma's voor mobiele apparatuur is de communicatieve potentie ervan. Digitale tekeningen worden het communicatiemedium tussen de tekenaar op kantoor en de architect op de bouwplaats. Hiervoor maken beide programma's gebruik van een zogenoemde datawolk; tekeningen worden opgeslagen op een internetserver zodat de gebruikers altijd over de laatste versie van een bestand kunnen beschikken. Aanpassingen aan een tekening die op de bouwplaats worden gemaakt kunnen direct op kantoor verder uitgetekend worden.

Het is de vraag hoe de programma's presteren in de communicatie naar derden. De tekening blijft in een werkomgeving en bestaat uit gekleurde lijnen die tegen een donkere achtergrond geplaatst zijn. Dit in tegenstelling tot een tekening op wit papier die leesbaarder is.

De software is volop in ontwikkeling. Gebruikers roeren zich via internetfora. Zo had de eerste versie van AutoCAD WS geen mogelijkheid om verschillende lagen van een tekening aan of uit te zetten en bleek instabiel bij het openen van grote bestanden. Ook SitePAD kende beperkingen. Met name het aantal tekengereedschappen was aanvankelijk sumier. Deze input wordt door de fabrikanten gretig gebruikt en aangepaste versies zijn al verschenen. (RJdK)

BOEK

Circumstances

De bouw van het ING -hoofdkantoor in 1997 betekende de definitieve doorbraak van architecten Roberto Meyer en Jeroen van Schooten. Sindsdien bleef het enigszins stil rondom hun bureau MVSA. Dat dit niet betekent dat ze hebben stilgezeten bewijzen de architecten in hun recent verscheen monografie *Circumstances*.

Het boek begint met een persoonlijke historie van het bureau. Deze voert wat Meyer en van Schooten betreft terug tot de middelbare school waar beide architecten gelijktijdig eindexamen deden. Daarna volgde een studie bouwkunde aan de HTS in Utrecht en de oprichting van een gezamenlijk bureau in Amsterdam. Volgens auteur Hans Ibelings volgden ze 'de klassieke lijn van kleine naar grote opdrachten.' Daarmee hebben ze volgens Ibelings net op tijd (lees: net

voor de crisis) genoeg gebouwd om met de grote Europese aanbestedingen mee te kunnen doen. MVSA kent zijn onder- en bovengrens en richt zich puur op architectuur. Pragmatisme, gevoel voor timing en grondige ervaring met de Nederlandse bouwcontext zijn de kernwaarden van het bureau.

Het pragmatisme spreekt ook uit het gekozen format voor de monografie. *Circumstances* communiceert met tekeningen hoe de projecten in elkaar zitten en met foto's hoe ze er uit zien. In het 264 pagina's tellende boek komen bij wijze van uitzondering slechts twee maquettefoto's en tien renderingen voor. Geen conceptschetsen, diagrammen of schetsmaquettes. Hiermee lijken de architecten het volgende statement te willen maken: wij bouwen, de rest is niet relevant. Dit komt het beste tot uiting bij de documentatie van het nieuwe Centraal Station van Rotterdam. Foto's tonen de, nog lege, bouwplaats. Tekeningen communiceren onomwonden: dit gebouw komt er, punt. *Circumstances* gaat inhoudelijk niet in op de verschijningsvorm van de architectuur van MVSA. Het werk wordt niet ge-

typeerd of in een groter kader geplaatst. Dat is aan de lezer om zelf te beoordelen. Materiaal genoeg. (RJdK)

Hans Ibelings – SUN architecture – 2010 – Paperback – 264 pagina's – 24 x 32,5 cm – ISBN 9789085069713 – € 45,00 – Nederlands, Engels

WET OP DE ARCHITECTENTITEL

**Informatie-
plicht**

Op 1 januari 2011 is de gewijzigde Wet op de Architectentitel (WAT) in werking getreden. Nieuw aspect van de wet is de zogenoemde informatieplicht. Architecten dienen voortaan aan hun opdrachtgevers te verklaren dat ze beschikken over voldoende professionaliteit.

De WAT beoogt van de architectentitel een krachtiger kwaliteitsinstrument te maken. Veel is er de afgelopen jaren gezegd en geschreven over de invoering van een tweejarige beroepservaringperiode als voorwaarde voor inschrijving in het architectenregister. Naar verwachting zal deze in 2015 effectief in werking treden.

Een van de artikelen van de gewijzigde wet die per direct van kracht is, betreft de bij- en nascholingsplicht en de informatieplicht (artikel 27a). Bij- en nascholing is nu ook verplicht gesteld voor stedenbouwkundigen, tuin- en landarchitecten en interieurarchitecten. Doel van de informatieplicht is de bescherming van consument. Er is wel van afgezien om gedragsregels en klachtrecht in de wet op te nemen. Het artikel luidt:

“Degene die is ingeschreven in het register informeert de persoon die hem een offerte vraagt over zijn relevante deskundigheid en vakbekwaamheid, met inbegrip van zijn bij- en nascholingsactiviteiten, de dekking van de door hem te verrichten werkzaamheden door een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, diens rechten en plichten jegens hem als opdrachtgever en de borging daarvan, alsmede over diens rechten en plichten jegens een derde, ingeval die derde het werk heeft ontworpen waarop de offerte

betrekking heeft of werkzaamheden heeft gestaakt die blijkens de offerte dienen te worden hervat.”

Het laatste deel handelt over een mogelijke derde architect, wiens (onafgemaakte) werk onderdeel is van de opdracht waarvoor de architect offreert. In dat geval dient de architect zijn mogelijke opdrachtgever te informeren over diens rechten en plichten jegens de derde partij. Deze zijn vastgelegd in De Nieuwe Regeling 2006 en de Consumentenregeling, welke volgens het Burgerlijk Wetboek als algemene voorwaarden voor architectuuropdrachten gelden. De BNA heeft voor haar leden een modelverklaring opgesteld waarin de informatieplicht wel gekoppeld wordt aan, binnen de BNA geldende, gedragsregels. (RJdK)

Meer informatie?

www.architectentitel.nl
www.bna.nl

PODIUM

LOLA landscape architects

Een goed landschapontwerp ver-ruimt het besef van territorium. Elke plek kan een biotoop op zich vormen, maar is tegelijkertijd onderdeel van een groter landschap. Zoals in een myriorama: een serie landschapsafbeeldingen die op elkaar aansluiten als ze naast elkaar worden gelegd.

Afhankelijk van de volgorde ontstaat elke keer een ander continu landschap. Dit levert een oneindig aantal mogelijke landschappen op, vergelijkbaar met de

manier waarop mensen zich door het landschap bewegen.

Goede landschapsarchitectuur maakt mensen ontvankelijk voor hun omgeving, stelt ze in staat om los te komen van hun dagelijkse rituelen. Dat gaat niet vanzelf: mensen brengen hun tijd voornamelijk binnen door. De schaarse tijd die buiten wordt beleefd is geregisseerd en geritualiseerd, in de vorm van vakantietrips en hobby's. Tegelijkertijd is de buitenruimte het domein waar iedereen heeft leren spelen met vrienden, fietsen, planten en dieren herkennen, knokken, roken, en zoenen. Een goed landschap biedt vrijheid aan iedereen en functioneert als een podium voor avontuur, experiment en eenzaamheid. In ontwerp willen we dit bereiken door de juiste voorwaarden te scheppen om te groeien en te leven, door alle zintuigen aan te spreken, en lokale biotopen te creëren met rijke variatie, toegankelijkheid en eigenheid.

Smeltende ijskappen, de stijgende zeespiegel, olierampen en olietekorten: de wereldwijde transitie naar een duurzame economie en ecologie is onafwendbaar geworden en verandert tegelijkertijd de manier waarop we hier naar de wereld kijken. Het plotselinge hernieuwde groene zelfbewustzijn, aangejaagd door de zoektocht naar duurzame energie, leidt tot een nieuwe waardering voor onze omgeving als een onmisbaar deel van ons alledaagse leven, en een hunkering naar 'groene verrukking'. Als landschapsarchitecten is dit ons programma. We willen bijdragen aan de verwondering over de natuur en de wereld om ons heen.

Komend jaar vraagt AWM in samenwerking met De Olifantenkooi aan verschillende ontwerpers om hun visie op het ontwerpvak onder woorden te brengen in een zelf geschreven tekst.